

Lydighet i skiløypa

Det er lurt å tørrtrene god løypekultur med bikkja. Mange kommandoer kan trenes på utenfor skiløypa.

Tekst og foto: paastreif.no, Kari Isingrud, 2008

Planlegger du en aktiv vinter på ski med hunden bør du trene litt på grunndressuren. God løypekultur gjør vinterturen hyggelig for hund og eier – og for andre skiløpere.

I denne artikkelen omtaler vi noen kommandoer som hunden bør kunne. Behovene kan variere litt avhengig av om du snørekjører, kjører med pulk eller har hunden løs. Hver og en får vurdere sitt behov.

Grunnferdigheter i ny kontekst

De øvelsene en trekkhund bør kunne er på mange måter varianter av vanlige lydighetsøvelser som mange hunder kan fra før. Men at hunden kan en kommando i en situasjon betyr ikke at den forstår den når læringskonteksten forandres. For det første er kanskje situasjonen med snø, ski, sele og pulk ny for hunden. For det andre skiller disse trekkøvelsene seg fra andre lydighetsøvelser ved at hunden skal utføre dem på avstand, som regel med ryggen til eieren og uten den vanlige øyekontakten. Dette kan være uvant både for hund og eier.

I innlæringen er det viktig å dra nytte av likhetene med det som hunden kan fra før og å legge opp til en overkommelig progresjon. Mye av treningen kan foregå uten snø, ski og pulk. Jo bedre hunden kan øvelsene på forhånd, jo lettere vil det være å overføre dem til skiløypa. Husk også at uerfarne trekkhunder bør få mye erfaring med at snørekjøring og pulkkjøring er fart og moro, og den skal i starten slippe å tenke for mye på hva eieren der bak kan finne på å kreve. Dette taler også for å trene løypelydighet og trekkvillighet hver for seg i starten.

Stopp/stå/dekk/sitt

Når du kjører med pulk blir det flere meter frem til hunden og det er kjekt å ha en stoppkommando. Du bør kunne stoppe hunden nokså momentant og den skal deretter bli stående, liggende eller sittende. Da har du også mulighet til å gå frem til hunden der den står og slik få fysisk kontroll på den om nødvendig. Kommandoen er nyttig i flere situasjoner, som når et lite barn plutselig tryner foran deg i løypa, når du skal frem og sjekke hundepoter, i møtesituasjoner med utagerende hunder osv.

Stoppkommandoen kan være en vanlig stå-, dekk- eller sittkommando og innlæring kan starte slik de fleste vanlige hundebøker og hundeskoler anbefaler. Den store forskjellen ligger i at hunden skal utføre kommandoen med ryggen til mens den er i bevegelse fra deg/fremover. En måte å lære hunden f.eks. "dekk med pulk" på er en form for shaping:

Kommando/ferdighet	Snørekjøring	Pulkkjøring	Løs hund
Stopp (stå, dekk eller sitt)		X	
Fartsregulering	X	X	
Retningsangivelse (høyre/venstre)	X	X	X
Forbi – passering av andre hunder	X	X	X
Ut (gå ut av sporet)	X	X	X
Fot (gå pent på høyre side av fører)	X	X	X
Bak	X	X	X
Innkalling			X

Hunden sitter i utgangsposisjon og du kommanderer dekk. Så beveger du deg gradvis bakover fra hunden før du gir kommandoen. Når du kan stå bak hunden og pulken og den dekker på kommando med ryggen til deg, er øvelsen egentlig i boks. I løypa kan du jo fysisk bremse ned hunden med kjørestrikken og så kommandere dekk, eller bruke fartsreguleringskommando slik at hunden selv reduserer farten.

Fartsregulering

Det kan være slitsomt å gå på ski med en hund som bare har ett gir og som går fra 0-100 på 10 sekunder! Og har man en sterk hund og selv ikke er verdens beste skiløper så kan en skitur gå på helsa løs om ikke hunden kan regulere farten. Det enkleste er å lære hunden en kommando for stegtypene trav og galopp. Skal man tørrtrene på dette kan det være lurt å bruke sykkel. Bruker man for eksempel springer på sykkel har man hunden på siden av seg og kan enkelt belønne riktig atferd. Er hunden ivrig kan man fysisk bremse ned farten under innlæring, gi kommando når hunden går i riktig fart og så belønne. Etter hvert må hunden selv redusere farten på kommando uten at du behøver å bremse.

Er hunden litt daffere gjelder det å skape litt fart og moro og da vil sykkel kunne være et konkurranseelement som motiverer hunden. Husk at dette er slitsom trening så her gjelder det å ikke overdrive.

Retningsangivelse

Retningsangivelse er fint å gi i løypekryss. Dessuten er hunder som kan høyre og venstre godt en drøm å ha med i løyper med mye folk. Selv om man har lært hunden at høyreregelen gjelder i skiløyper har man ingen garanti for at familien Glum på tur aner noe om god løypekultur.

Den aller enkleste måten å lære inn dette på er å la hunden bestemme veien når dere er på fottur i lag. Gå gjerne et sted der det er mange stikryss, eller gå andre steder der man naturlig må ta veivalg. Hver gang hunden frivillig velger å gå til høyre sier du kommandoen "høyre" osv. Det er strengt tatt ikke nødvendig å belønne dette i starten (i alle fall ikke hver gang). Etter mange nok repetisjoner vil hunden likevel forstå sammenhengen mellom kommandoen og retningsendringen. Test ved å si kommandoen før hunden kommer frem til stikryset, velger den riktig da så belønner du selvfølgelig! Et alternativ er å veksle mellom høyre og venstre side av veien når man går på tur og gi kommandoen hver gang man skifter side.

Forbi – passering av hunder og folk

Hensynsfulle hundeeiere slipper aldri sin egen hund bort til andre hunder som er "i arbeid", dvs. som drar pulk eller snørekjører. Hunden må kunne passere både andre hunder og folk uten å være til ulempe. Lettest er det selvfølgelig for de som allerede fra valpestadiet har lært at hunden normalt skal passere mennesker og dyr uten å hilse. For en hund som er vant til å få vimse bort til alle den møter vil "forbi" være vanskelig å lære. Har man en hund som utagerer mot andre hunder er det kanskje ikke realistisk å få det til i det hele tatt. Et alternativ til en forbi-kommando er å bruke stoppkommandoen og så gå frem og holde hunden ved passering.

"Forbi" er det også nyttig å tørrtrene på. Det er lurt å starte med passering av hunder som står stille på litt avstand og hvor man reduserer avstanden gradvis. Først når hunden har lært slike passeringer lager man en treningssituasjon med møtende hund. I innlæring kan man

bruke en medhjelper som figurant. Man går da med hunden foran seg i retning mot figuranten som en gang eller to i starten av innlæringen kan rope på hunden. Dersom passeringen går fint sier man kommandoen og slipper hunden som får løpe til figuranten og får en super belønning der. Går det ikke fint prøver man igjen. Ganske raskt må man begynne å dempe den hjelpen figuranten utgjør (f.eks. gjemt figurant... og etter hvert f.eks. en matskål med godbiter som belønning). Når man innfører passering med møtende hund bør likevel figuranten hjelpe til igjen i starten. Noen hunder er så glade i å trekke at de mister interessen for andre hunder når farten er høy. Derfor kan det være lurt å teste hunden i fart i skiløypa. Hvis det går fint er det selvfølgelig ingen grunn til å tørrtrene på passeringer.

Ut - gå ut av sporet

En høflig hund går av sporet og ut i løsnøen når den møter andre på trange steder. Man kan ha egen kommando på dette eller bruke høyre/venstre kommando. Dette trenger man strengt tatt ikke tørrtrene på, men kan trene på slutten av en skitur da hunden kanskje har dempet farten noe. Enklest er det å starte treningen på et sted der det også utenfor løypa er relativt fast underlag, f.eks. på et vann. Det er lettest å trene uten pulk i starten. Snørekjøer med hunden og gå ut av løypa selv. Bruk strikk til å lede hunden som går foran deg ut av løypa. Si kommandoen og kast ev. en belønning i den retningen du ønsker hunden skal gå – normalt foran og ut til høyre. Etter hvert kan man teste om hunden kan kommandoen ved å si den og se om hunden frivillig velger å gå ut av sporet (husk belønning). For å få fin flyt på skituren er altså poenget at hunden på kommando går ut av sporet, forsetter og trekke utenfor sporet til passeringen er skjedd og deretter går tilbake i sporet. Hvis hunden din klarer dette vil du garantert få mange godord fra andre skiløpere og du kan stolt fortsette i fint driv.

Fot - gå pent på høyre side av fører

I enkelte situasjoner er det en fordel å ha full kontroll på hunden og det er da kanskje ikke sikkert nok å ha den gående foran med pulken. Dette kan være ved kryssing av vei, hvis man møter en utagerende hund eller har en slik hund selv, eller på uoversiktlige steder. "Fot" kommandoen kan også brukes i utforkjøring hvis man ikke ønsker at hunden skal trekke. Har hunden en tung pulk må man hjelpe den å holde igjen pulken i bratte utforkjøring. I skiløypa er det høyrekjøring så derfor er den vanlige "på plass"-kommandoen upraktisk – det er best å ha hunden på høyre side altså slik at hunden går ytterst. "Fot" læres inn på samme måte som "på plass".

OBS! "Fot" er en skummel plass å være for hunden om du har stålkanter på skiene. Det er fort gjort å skade labbene alvorlig. Er du ivrig fjellskiløper og bruker ski med stålkanter er det veldig viktig for både din og hundens sikkerhet at den kan regulere farten på kommando selv om den går foran som vanlig!

Bak

"Bak" kommandoen gir god kontroll over hunden og er fin å bruke der det er uoppkjørte løyper, der det er smalt og uoversiktlig og i en del andre tilfeller. Husk at om hunden har tung pulk skal den alltid ha hjelp til å bremse pulken i utforbakkene, og skal da ikke gå bak.

Bak er en nyttig kommando på barmarksturer også, så dette kan gjerne tørrtrenes. En måte å trene inn "bak" på er å selv rygge bakover mens hunden følger etter deg. Gi kommandoen "bak" og belønn ved å kaste belønningen vekk fra deg, altså mot/bak hunden. Når hunden holder ønsket avstand vender du deg gradvis vekk fra hunden mens den altså følger etter. Når du etter mange repetisjoner har vendt deg 180 grader – ja vips da er hunden bak deg og den har lært å gå bak. Og du skjønner kanskje at denne metoden ikke er så egnet om du har ski på bena?

Innkalling

Loven krever at vi har kontroll på hunden også om den er løs. God innkalling er dermed en selvfølge og dette er en grunnferdighet som alle hunder bør kunne. Innlæring er beskrevet i de aller fleste vanlige hundebøker og vi beskriver derfor ikke dette nærmere her

LYKKE TIL MED TRENINGEN!

Et tips om belønning

Vær bevisst på hvordan du bruker belønning på disse øvelsene. Ulempen med å belønne under snørekjøring eller pulkkjøring er at hunden vil begynne å rette sin oppmerksomhet bakover mot deg. Det er selvfølgelig ikke ønskelig. For ivrige hunder er det å få trekke belønning i seg selv, så disse hundene trenger sjelden annen belønning. Hunder som ikke er like ivrige kan det være behov for å belønne litt, men husk da at belønningen bør serveres i den retningen du ønsker at hunden skal ha sin oppmerksomhet.

